

КъБР-м и Ізтащхьэр фокладэм и 29-м видео Ізмалкіэ хэтащ УФ-м и Правительствэм Щыналъэ зыужыныгъэмкіэ и комиссэм и зэушцлэм. Зэхуэсыр иригъэклуэклэщ УФ-м и Правительствэм и Унафэщыым и къуэдзэ Хуснуллин Марат. Зи гугъу ящынухэм теухуауэ къэпсэлъащ ухуэныгъэмрэ псэуплэ-коммунальнэ хозяйствэмкіэ министр Файзуллин Ирек.

ЗЭУШЦІЭМ кърихьэллэхэр тепсэлъыхьащ лъэпкъ проектхэр, федеральнэ, щыналъэ программэхэр гъэзэщцлэ зэрыхьум, бюджетым къыхэккі кредитхэмкіэ ягъэзэщцлэ инфраструктурэм епха лэжыгъэхэр зэрызэфлахым. Къэбэрдей-Балъкъэрим илгъэсыр имыккі щыккіэ Налшык дэт унэ зэтетхэм псы зэрыщыхьэ-зэрыщцлэкі бжъамийхэр щіашэн шаухуны я мурадщ. «Псы къабзэ» щыналъэ программэм ипкъ иткіэ, щыпліэ-щыпліэкі ухуэныгъэ лэжыгъэхэр шоклуэкі, псыр зезыгъаклуэ Іуэхушцлэ 13 зэрагъэпэщыж. Солдатскэ, Пролетарскэ къуажэхэм псы къышцлэшыпліэхэр шаухуэн яуха-кіэщ. Азау псыхуэмрэ Эльбрус жылагъуэмрэ я зэхуакум щы-зэпрыша псы ижыплэм елэ-жыны щіадзаш. Налшык и псы гъэкъэбзэпліэхэм и лэжыгъэр зэрызэтраухуэжыным теухуа проектхэм йолэжъ.

Цыхуэхэр ушыпсэу мыхъужы-ну унэм къышцлэгъэлэпхуыкыны Іуэхум епха программэм ипкъ иткіэ метр зэбгъуэзэнатлэу мин

Щыналъэр ефІэклуэн папщІэ

17 зыубыд, унэ зэтет 62-м щіэсхэр ягъэлэпхуащ. Цыху 1020-рэ унэщцлэм щэтгысхьэжэхэщ. А лэныкъуэмкіэ лэжыгъэхэр иджыри йоклуэкі.

Республикэм зышеубгъу ухуэ-ныгъэ лэжыгъэхэми. Щы-шылэм щегъэжъауэ шыщхьэулу пціондэ псэуплэщцлэу метр зэб-гъуэзэнатлэ мин 304,5-рэ зэра-гъэпэщаш. Ар илгъэ блэклэм дызэрыта щытыккіэм елгытауэ, проценти 135-кіэ нэхъыбэщ. Къынэмыщлауэ, фэтэр 1821-рэ

хъууэ, унэ зэтет 52-рэ яухуащ, псори зэхэту ар псэуплэ метр зэбгъуэзэнатлэ мини 104-рэ мэхъу. Илгъэсыр имыух щыккіэ, унэ зэтетхэм къедза пціантлэу 55-рэ, цыхубэ зэхуэсыплэу 15, унэ зэтету 85-рэ зэлузэпэщ ящыжынуу.

Социальнэ мыхъэнэ зилэхэу, сабий Іыгыплэхэр, школхэр, щэнхэбзэм и унэхэр, спортком-плексхэмрэ спортым епха ухуэ-ныгъэхэмрэ зэрагъэпэщыжыны Іуэхури йоклуэкі.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал дамыгъэхэр тыным и Іуэхукіэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Ізтащхьэм и Указ

Узыншагъэр хъумэнымкіэ ІэнатІэм зегъэуужыным, корона-вирус уз зэрыцлалэр къэмыгъэхунымрэ абы земыгъэу-бгъунымкіэ лэжыгъэхэр къызэгъэпэщыным къаруушхуэ зэрырахьэллэм иккі илгъэс куэд лъандэрэ хьэлэлу зэрыла-жъэм папщІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Щыхь тхылъыр етын

Какаевэ Луизэ Ефэнды и пхъум - Щэхуаклуэхэм я хуи-тыныгъэхэм къышхьэщыжынымрэ цыхум и зэлузэпэщ псэуклэр къызэгъэпэщынымкіэ федеральнэ къулыкшцлэ-плэм и управленуэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм санитар кілтыплыныгъэмкіэ и къудамэм и унафэщыым

Нэгъуей Фатимэт Султган и пхъум - «Къэбэрдей-Балъ-къэр Республикэм гигиенэмрэ эпидемиологиемкіэ щыІэ центр» узыншагъэр хъумэнымкіэ федеральнэ бюджет Іуэху-шцлэпІэ гигиенэмкіэ и дохутырым

Хьэщхьэужэ Заремэ Николай и пхъум - Щэхуаклуэхэм я хуитыныгъэхэм къащхьэщыжынымрэ цыхум и зэлузэпэщ псэуклэр къызэгъэпэщынымкіэ федеральнэ къулыкшцлэ-плэм и управленуэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм и Іэщлагъэл-эксперт пажэм,

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм узыншагъэр хъ-мэнымкіэ щыхь зилэ и лэжыаклуэ» цІэ лъапІэр яфІэщын

Бэч Мадинэ Нурбий и пхъум - Щэхуаклуэхэм я хуитыны-гъэхэм къащхьэщыжынымрэ цыхум и зэлузэпэщ псэуклэр къызэгъэпэщынымкіэ федеральнэ къулыкшцлэпІэм и управ-ленуэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм и щына-лъэ къудамэу Бахъсэн къалэм, Бахъсэн, Дзэлыкъуэ районхэм щылажъэм и унафэщыым

Гаиповэ Татьяна Василий и пхъум - «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм гигиенэмрэ эпидемиологиемкіэ щыІэ центр» узыншагъэр хъумэнымкіэ федеральнэ бюджет ІуэхушцлэпІэм и бактериологиие лабораторэм и унафэщыым.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Ізтащхьэ
КІУЭКІУЭ Казбек

*Налшык къалэ
2022 гъэм фокладэм и 28-м
№93-УГ*

Зэхэгъэж хэмыту

Клуэклэу Казбек лэжыгъэ Іуэхукіэ Іушцлэ щІэрыщцлэу и къулыкшум трагъэуэжэ, Къэбэрдей-Балъкъэрим и арбитраж судым и унафэщІ Мельников Игорь.

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрим унафэ щызезы-гъаклуэ ІуэхушцлэпІэхэмрэ арбитраж судхэмрэ зэрызэдэлэжъэну щыккілэм тепсэлъыхьащ зэхуэ-захэр.

«Щыналъэм фэ къытеуэри, абы я ахъшэ щызыгъэлэжъэну зи мурадхэм дзыхуу къыт-хуащыным и инагъри, хьэрычэтыщцлэхэр рес-публикэм я гур утыпшауэ щылэжъэри,

цыхухэм я псэуклэр тыншыри куэдкіэ елгытащ абы хьэщцлэ Іуэхухэр зэрыщызэфлахым, дэтхэнэ зэдауэми судыр зэхэгъэж хэмыту, пэжым и тел-хьэуэ зэрыбгъэдыхьэф щыккілэм», - жиІащ Клуэклэу Казбек.

«Шэч къытесхьэркъым Мельников Игорь и зэфІэклымрэ Іуэхум зэрыхыщыккілымрэ я фы-гъэклэ, щыналъэм арбитраж хейщцлэпІэхэм я лэжыгъэр зэрыщцлэпІэхуэным, цыхубэр зы-хуеймрэ зыхуитымрэ лъэлэсын, ІуэхушцлэпІэхэм я экономикэм щыщІэныгъээншэу зиужыны пап-щІэ», - иритхаш Республикэм и Унафэщыым и телеграм каналым зэлушцлэм иужьккіэ.

КъБР-м и Парламентым и бжыхьэ лэжыгъуэм зэры-щцлэдэ зэлушцлэр фокладэм и 29-м ирагъэклуэклэщ. Зэрыха-бзэу, ар депутатхэм къызэлуа-хаш Урысей Федерацимрэ Къэбэрдей-Балъкъэр Респу-бликэмрэ я къэрал гимнхэмкіэ.

Депутатхэр къызэухуосыж

● КъБР-м и Парламентым

ЗЭУШЦІЭМ щыхахаш зэзы-гъэклуэж хьэщцлэхэм я къулыкшур зыухагъэфащэхэр. Апхуэдэу Налшык суд ІуэхушцлэпІэ №14-м ягъэуващ Апажэ Тамарэ, Бахъ-сэн районым и суд ІуэхушцлэпІэ №4-м - Ащхуэт Мадинэ, Шэ-джэм районым и суд Іуэхушцлэ-пІэ №3-м - КІагуэ Джульеттэ, Прохладнэ районым и суд Іуэху-шцлэпІэ №1-м - Носовэ Свет-ланэ, Аруан районым и суд ІуэхушцлэпІэ №3-м - Лъэпщо-къуэ Хъусен. КъБР-м и Парла-ментым и депутат Абрэдж Іэ-дид езым и лъэлуккіэ и къалэн-хэр щхьэщахаш.

Депутатхэм зэхуэакліныгъэ-хэр халъхьащ хьыныгъэхэмрэ референдумхэмрэ ятеухуа республикэ закон щхьэхуэхэм, «КъБР-м и муниципальнэ ІэнатІэхэм ехьэллауэ» законом и етуанэ гуэдзэным, «КъБР-м мафІэс шынагуэншагъэр къышцлэпэщыным и Іуэху-ккіэ» КъБР-м и Законом и 3-нэ Іыхьэм, «КъБР-м ис хьэрычэ-тыщцлэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэнымкіэ уполномоченнэм теухуауэ» КъБР-м и Законом.

Депутатхэм къащтащ «КъБР-м и Щы кодексым зэхуэакліны-гъэхэр халъхьэным теухуауэ»

КъБР-м и Законом и проекты. Абы къышцлэпэщыгъуащ Къэ-бэрдей-Балъкъэрим мэжъумэ-шым хухаха и щыпліэхэм унэхэр иращІыхьыны хуитыныгъэ зэра-мыІэр.

«Щыщцлэпэщы фыгуэхэм яте-ухуауэ» КъБР-м и Законом и Іыхьэ 41-м КъБР-м и Прави-тельствэм щигъэбелджылащ

жыг хадэ зезыхьэ, мыкоммер-цэ зэхуэныгъэхэм щыщцлэпэщы фыгуэхэмрэ псыхэмрэ къа-гъэсэбэпыну зэрыхуит щыккілэр. Зэлушцлэм арзэы щытэхуащ «КъБР-м и автомобиль гъуэгу-хэм ятеухуауэ» КъБР-м и за-коном и Іыхьэ 14-м», «Егъэ-джэныгъэм ехьэллауэ» КъБР-м и Законом и Іыхьэ 13-м»,

«КъБР-м и Архив ІэнатІэм ехьэллауэ» КъБР-м и Законом и Іыхьэ 14-м» зэхуэакліныгъэхэр яхалъхьэным и Іуэхуккіэ» рес-публикэм и законопроектхэм.

Зэлушцлэм щедэуащ Къэбэр-дей-Балъкъэр Республикэм и бюджетыр 2022 гъэм и япэ илгъэс ныкууэм зэрагъэзэщцлэм. КъБР-м финансхэмкіэ и ми-

нистр Лисун Еленэ зэрыжиІам-кіэ, республикэм и хэхуэр сом мелард 27,7-рэ хъуащ, налог-хэмрэ нэгъуэщцлэ хэхуэхэмрэ процент 52-кіэ ягъэзэщцлэщ (псори зэхэту сом меларди 7,1-рэ мэхъу).

- Налог хэхуэхэр сом мелуан 733-кіэ нэхъыбэ хъуащ 2021 гъэм и япэ илгъэс ныкууэм щыІам нэхьэрэ. Къапщтэмэ, на-лог Ілэужыгъуэ псомкіі хэ-хуэхэр дилэщ. Налогым щымыщ хэхуэхэр сом мелуа-ни 167,1-кіэ нэхъыбэщ, зымы-гъэзэж хэхуэр сом мелард 20,7-рэ мэхъу, - жиІащ Лисун Еленэ. - Республикэ бюджетым къышцлэпэщыгъуэр процент 48-кіэ дгъэзэщцлэщ, нэгъуэщцлэ жыплэмэ, сом мелард 27,5-рэ къэдгъэсэбэпаш. Іуэхугъуэ нэ-хьыщхьэхэмрэ псэуклэр егъэ-фІэклэунымрэ яхуэгъэзауэ шы-тащ сом мелард 21,4-р. 2022 гъэм бадзэуэгъуэм и 1-м ири-хьэллэу щыналъэм телъ къэрал щыхуэр сом меларди 7,4-м ноблагъэ.

Депутатхэр тепсэлъыхьащ медицинэ, псэуплэ-коммуна-льнэ ІэнатІэхэм хухах ахьшэр зыхуэдизым, сабий зеиншэхэр унэкіэ къызэгъэпэщыным ехьэлла Іуэхухэр зэрагъэза-щцлэм, нэгъуэщцлэхэми.

БАГЪЭТЫР Луизэ.

● **КЪБР-М И ПРАВИТЕЛЬСТВЭМ**

Зи чэзу зэхуэкIыныгъэхэр халъхъэ

КЪБР-М И ПРАВИТЕЛЬСТВЭМ И УНАФЭЦI МУСУКОВ АЛИЙ IУЭХУ-ГҮЭЗ ЗЭХУЭМЫДЭХЭМ ШЫХЭПЛЭА ЗЭЛУЭЦI ИРИГЭКIУЭКIАЩ.

«КЪЭБЭРДЕЙ-БАЛЪКЪЭР Республикэм Курортхэмрэ туризмкIэ и министрствэм и хабзэхэм я 4-нэ Iыхъэм зэхуэкIыныгъэхэр халъхъэным» теухуауэ къэпсэлъащ КЪБР-М курортхэмрэ туризмкIэ и министрэм и къалэнхэр зыгъэзащIэ **Шаваев Ислам**. ЗэхуэкIыныгъэхэр къишащ КЪБР-М туризм Iуэхум теухуа и законым зэрызыуэжам. Курортхэмрэ туризмкIэ министрствэм экскурсоводхэмрэ тэрмэшхэмрэ яклэтыплъыну гуп игъэбелджылыну, экскурсоводхэмрэ тэрмэшхэмрэ УФ-М и рестрэм хригъэтхэну хуит хъуащ.

КЪБР-М И ЦIЫХУХЭР псэупIэрэ коммунальнэ IуэхутхъэбзэкIэ къызгъэпэщыным тецIыхъа къэрал программэм зэхуэкIыныгъэхэр зэрыхалъхъэм къытеувылащ КЪБР-М ухуэныгъэмрэ псэупIэ-коммунальнэ хозыагъэуэжIэ и министр **Бэрбэц Алим**.

Ар теухуащ муниципальнэ, щыналъэ программэхэр зэрагъэ-зэцIэну мылкъур 2022 гэм тецIыхъауэ гъэбелджылыным. 2022 гэм КЪБР-М И ПРАВИТЕЛЬСТВЭМ цIыхухэр псыкIэ къызэрагъэпэ-щын папщIэ, республикэм и бюджетым къыхихри, щыналъэхэм я мылкъум яхухильхъащ сом 623 380-рэ. Iуэхум текIуэдэну мылкъум и процент 50 мынэхъ мащIэ щыналъэхэм халъхъэжын хуейщ абы. Зэхэту а Iуэхум текIуэдэнуц сом мелуанрэ мин 246,760-рэ.

Къат куэдэ зэтет унэхэр зыхуей хуагъэзэн папщIэ абыхэм щыпсэухэм 2023 - 2025 гэхэм нэхъ мащIэ дыдэу зэхалъхъэн хуей ахъшэр ягъэбелджылащ. Мазэм къриубыдэу 2023 гэм зы метр зэгъуэзэнатIэм хуэзуу ятын хуейщ сом 7-рэ клэпIейкIэ 15-рэ, 2024 гэм - сом 8-рэ клэпIейкIэ 23-рэ, 2025 гэм - сом 9-рэ клэпIейкIэ 5-рэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрэм и цIыхухэм пцIэншэу медицинэ дэлэ-пыкIуныгъэ етынымкIэ 2022 гэмрэ къыкIэлъыкIуэ 2023 - 2024 илэхэхэмрэ тецIыхъа къэрал программэм цIэуэ халъхъэнхэм теухуауэ зэлуцIэм къыщыпсэлъащ КЪБР-М узыншагъэр хумэ-нымкIэ и министр **Къалэбатэ Рустам**. ЗэхуэкIыныгъэхэр ехъэллащ медицинэ IуэхуцIапIэ щхъэхуэхэм я фIэщыгъэцIэр зэрахуэжам, компьютер томографием, коронавирусыр къызэрахутэ тестхэм цIыхухэр нэхъыбэу хуэныкIуэ зэрыхъуам, нэгъуэцIхэми.

КЪБР-М Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министрэм и къуэд-дзэ **Мокаев Ачемиз** щIэныгъэ гуэдзэн зэзыгъэгъуэтхэм я бжы-гъэр республикэм щыхэгъэхуэным и IуэхукIэ къэпсэлъащ. Абы теухуа проектър къыхильхъащ КЪБР-М И ПРАВИТЕЛЬСТВЭМ.

Къэбэрдей-Балъкъэрэм Республикэм щыIэ лэжыгъэ IэнатIэхэм я коэффицентър къызэрапщытэ Iэмалым зэхуэкIыны-гъэхэр халъхъащ. Ахэр ягъэбелджылащ Урысей Федерациэм и налог кодексым тету. Правительством къыхильхъа проектър игъэнэлъуащ КЪБР-М лэжыгъэмрэ цIыхухэм социальнэу къа-щхъэщыжынымкIэ и министрэм и къалэнхэр зыгъэзащIэ **Ацкъан Ратмир**. Ар къытеувылащ республикэм и цIыхухэм ахъшэкIэ ядэлэпыкIуныным теухуауэ Правительством игъэбелджыла проект-хэми. Ахэр ехъэллащ Украинэм щекIуэкI Iуэхухэм фэбжъ хэзыа зауэлIэхэм зэрадэлэпыкIуэм.

ГУГЪУЭТ Заремэ.

● **Жылагъуэ**

Я зэпыщIэныгъэхэм зрагъэубгъу

Печатым и унэм, «Адыгэ псалэ» газетым и хъэщIэным, щекIуэкIащ Урысей гвардием и управленэу КЪБР-М шылэм и пресс-IуэхуцIапIэм и унафэцIэ полицэм и майор КIэфо Залымрэ щыналъэ СМИ-м и лыкIуэхэмрэ я зэлуцIэ. Ахэр телсэлъыхъащ нэхъ зыубгъуауэ зэрыздэлэжъэнум.

- СИ фIэщ мэху дяпэкли дызэрыздэлэжъэнур, ди зэпыщIэ-ныгъэр нэхъри зэрэфIэкIуэнур, - жиIащ КIэфо Залым.

ЛэныкIуэитър зэгурыуащ Урысей гвардием и щыналъэ уп-равленэм и пцIэр нэхъри къэлэтыным, Урысей Федерациэм и лэпкъ гвардием и дзэхэм къулыкIуэ щыщIэным тегъэгъуэхуэным, республикэм и щIалэгъуалэр хэкупсэу гъэсэнным хуэунэтIауэ ирагъэкIуэкIхэр цIыхубэм я деж нэхъэсыным теухуауэ зэдэлэжъэ-ну.

УЭРДОКЪУЭ Жена.

НэхъыфIхэр ягъэлъапIэ

Краснодар крайм хыхъэ Анапэ къалэм дэт «Витязь» спорт комплексым фокIадэм и 4-м къыщыщIэдзауэ 20 пщIондэ щекIуэкIащ XIV щхъэзакуэу зэауэхэмкIэ Урысейпсо ныб-жыщIэ джэгухэр. Абы хэтащ ди къэралым и щыналъэ псомрэ Донецк, Луганск цIыхубэ республикэхэмрэ щыщ спортсменхэр. Спорт Iуэжыгъуэ 23-м саугъэт нэхъыщхъэхэм щы-щIэбэнащ зи ныбжыыр илъэси 10 - 18-м ит спор-тсмен мини 5-м щигъу.

УРЫСЕЙПСО ныбжыщIэ джэгухэр ар УФ-М СпортымкIэ и министрствэм Зыуэ щыт спорт зэхъэзэхуэхэм я планым хэт илъэс къэс ирагъэкIуэкI зэпеуэщ. Ар къызэрегъэлэщIэ Щхъэзакуэу зэауэ-хэмкIэ урысейпсо зэгухъэныгъэм.

Анапэ щекIуэкIа Джэгухэм къыпишащ сабий-ныбжыщIэ зэхъэзэхуэхэм я хабзэм. Апхуэдэ зэхъэхъэм къалэн зыбжанэ зэуэ зэдэгъэзащIэ - цIыхубэ спортым зегъэуэжынымрэ ныбжыщIэ узыншэ къэгъэтэджынымрэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрэм СпортымкIэ и министрствэм и унэм цагъэлъэпIащ Урысейпсо ныб-жыщIэ джэгухэм щытекIуэхэмрэ къыщыхъ-жаныкIа спортсменхэмрэ, абыхэм я тренерхэр. Фигу къэдгъэкIыжынщи, ди республикэм и коман-дэ къыхэхам зэпеуэм япэ гуп увыпIэр щыбы-дащ. Осетие Ищхъэрэ-Аланиер етIуанэщ, Се-вастополь къалэр ешанэщ.

ЗэлуцIэм хэтащ КЪБР-М спортымкIэ министрэм и къуэдзэ Анаев Аслъэн, Щхъэзакуэу зэауэхэм-кIэ урысейпсо зэгухъэныгъэм ди республикэм щилэ къудамэм и гъэзэщIакIуэ директор Къазий Михаил, Iэrmэ IэпщэрэзэуэмкIэ урысейпсо фе-дэрацэм КЪБР-М щилэ къудамэм и президент Шэрд-жэс Заурбэц, тренерхэр, спортсменхэр.

- Мыпхуэдэ зэхъэзэхуэхэр илъэс 14 хуауэ ди къэралым щокIуэкI. ЯпэщыкIэ ди республикэм къыбгъэдэкIуэ абы цIыху зыбжанэ хэтащ, иужькIэ командэ къыхэхэхэр зэхэдгъэуэвэрэ дгъэкIуэн щIэддзащ. Нэгъабэ етIуанэ увыпIэр зылэрыд-гъэхъащ, мы илъэсым ди спортсменхэм я зэфIэки лъагэхэм я фIыгъэкIэ япэ гуп увыпIэр яубыдащ. Хьэрхуэрэгъу куэд ди спортсменхэм я зыкъэ-гъэлъэгъуэкIэм щыгъуазэщ икли дэ къызэрыт-пэщIэтыным я зыгъэсэнныгъэхэр нэхъыбэу трау-хуэ. Апхуэдэу щыт пэти, ди командэ къыхэхэр нэхъ лъэщу къыщIэкIащ, - жиIащ Къазийм.

«Урысей Федерациэм щыIых зилэ и тренер» цIэ лъапIэр къыхуагъэфэщIащ спортсменхэр зэхъэз-хуэм хуэзыгъэхъэзыра гъэсакуэхэм.

Къэбэрдей-Балъкъэрэм и командэ къыхэхам япэ гуп увыпIэр къызэрихъам и щыхъэту къы-хуагъэфэща Кубок нэхъыщхъэр КЪБР-М Спор-тымкIэ и министрствэм цахъумэну тыгъэ хуа-щIащ.

Тхыгъэри сурэтри ЖЫЛАСЭ Замир ейщ.

Мы махуэхэм

Жэпуэгъуэм и 1,
щIэбэт

- ◆ Зи ныбжъ хэкIуэтахэм я дунейпсо махуэщ
- ◆ Макъамэм и дунейпсо махуэщ
- ◆ Лымышхыным и дунейпсо махуэщ
- ◆ Кофем и дунейпсо махуэщ
- ◆ УФ-М и лъэсыдзэхэм я махуэщ
- ◆ 1924 гэм Налшык егъэджа-кIуэхэр цагъэхъэзыр техникум къыщызэлуахаш.
- ◆ 1933 гэм Налшык Лениным и цIэр зэрихъэу дэт еджапIэ къалэ цыкIуэм къыщызэрагъэпэщIащ лъэпкъ студие.
- ◆ 1906 гэм къалъхуащ къэбэр-дей тхакIуэ, драматург Налэ Жансэхуэ.
- ◆ 1937 гэм къалъхуащ дзэ къу-лыкIуэщIэ, генерал-майор Хуэат Владимир.
- ◆ 1945 гэм къалъхуащ къэрал, жылагъуэ лэжыкIуэ Къушхъэ Амырхъан.
- ◆ 1950 гэм къалъхуащ адыгей усакIуэ, тхакIуэ, критик Ер-гъуэкIуэ-ШащIэ Шэмсиет.

Дунейм и щытыкIэнур

«pogoda.yandex.ru сайтым зэри-тымкIэ, Налшык пшэр теухъэ-те-кIуэ щыщытынуу. Хуабэр ма-хуэм градус 23 - 25, жэщым гра-дуси 13 - 16 щыхъунуу.

Жэпуэгъуэм и 2,
тхъэмахуэ

◆ Залымыгъэ мылэжыным и

дунейпсо махуэщ

- ◆ Социальнэ егъэджакIуэм и махуэщ
- ◆ УФ-М цIыхухэм IэщIагъэ егъэ-гуэтынымкIэ и лэжыкIуэм и махуэщ
- ◆ Лъэсу къэкIухъыным и дунейпсо махуэщ
- ◆ 1945 гэм Къэбэрдей педин-ститутым школ-интернат къы-щызэлуахаш.
- ◆ 1951 гэм къалъхуащ уэрэд-жыIакIуэ цIэрыIуэ, Урысей Феде-рацэм, КЪБР-М, АР-М, КЪШР-М я цIыхубэ артист Тут Заур.
- ◆ 1954 гэм къалъхуащ сурэтыщIэ-живописец Ерчэн Исуф.
- ◆ 1970 гэм къалъхуащ пауэр-лифтинг спорт IуэжыгъуэмкIэ плэнейрэ (1996 - 1999 гэхэм) дунейм и чемпион хъуа Хъуажь Юрэ.
- ◆ 1982 гэм къалъхуащ КЪБР-М, КЪШР-М, АР-М, щыIых зилэ и ар-тисткэ Къэзан Сэтэней.

Дунейм и щытыкIэнур

«pogoda.yandex.ru сайтым зэри-тымкIэ, Налшык махуэр уэфIу щыщытынуу. Хуабэр махуэм градус 22 - 25, жэщым градуси 14 - 16 щыхъунуу.

Жэпуэгъуэм и 3,
блщыхъэ

- ◆ Архитектурэм и дунейпсо ма-хуэщ
- ◆ Дохутырым я дунейпсо ма-хуэщ

◆ Урысейм и ОМОН-м и ма-хуэщ

- ◆ 1933 гэм Къэбэрдей-Балъкъэ-рым уэрэдымрэ къафэмкIэ и «Кабардинка» кърал ансамблыр къызэрагъэлэщIащ.
- ◆ 1945 гэм Профсоюзхэм я дунейпсо федерациэр къызэра-гъэпэщIащ.
- ◆ 1645 гэм къалъхуащ япэ уры-сей генералиссимус Черкасский Михаил (Алей)
- ◆ 1927 гэм къалъхуащ техникэ щIэныгъэхэм я доктор, профес-сор, ЩИДАА-м и академик, гене-рал-майор Къатхъэн Мухъэ-мэд.
- ◆ 1936 гэм къалъхуащ шэр-джэс тхакIуэ Къэбэрдей ФатIи-мэ.
- ◆ 1955 гэм къалъхуащ КЪБР-М егъэджэныгъэмкIэ щыIых зилэ и лэжыкIуэ, педагогикэ щIэны-гъэхэм я доктор, профессор Шоджэн ФатIимэ.
- ◆ 1966 гэм къалъхуащ журна-лист, усакIуэ, «Адыгэ псалэ» газетым и къудамэм и унафэцIу щыта ГъушIо Зариф.

Дунейм и щытыкIэнур

«pogoda.yandex.ru сайтым зэри-тымкIэ, Налшык уэш къыще-щыныуу. Хуабэр махуэм градус 20 - 21-рэ, жэщым градуси 14 - 15 щыхъунуу.

Зыгъэхъэзырар

ЩХЪЭЩЭМЫЩIИ Изэщ.

Лъэпкэ Iушыгъэ:

Псыр гъужми, жапIэр къонэ.

● **Джэрдэжэж**

ГукъэкЫжжэм Сыхэзыша тхыгъэ

«Адыгэ псалыа» газетым и кыдэжыгъуэхэм илэс зыбжанэ хуэуэ сыхэзыша. «Фэепл» рубрикэм шлэту мы гэм гытхэпэм и 12-м ещанэ напэкуэцым кытехуа, си цыхугъуэ шыта Беданокъуэ Аскэрбий теухуа «Щлэшхуэ зыхуащл цыхухт» тхыгъэм кытезгъэзжурэ сэджащ. Дунейм ехыжа цыху шэджашэм гулытэ зэрыуащлар гуапэ сыхыуащ икИ гукъэ-кыжжэм сыхашащ. Мусльмэнхэм зэрыжытлэу хьэдрыхэ хабзэ зэрышытэр хьэкъщи, ахьрэт нэху Тхьэм кьрит, жэнэткIэ гуфлауэ Тхьэм кышцIыгъэкI!

ТХЫГЪЭР зытехуа Беданокъуэ Аскэрбий кызырысцыхуа хуам и гугуэ фхуэсщIыныц. Ар и саулыкъуэц ди Аргудан жылэжым шызэхэтэ Ленин Владимир и цIэр зезыхэ колхозым и тхьэмдэу илэс 23-кIэ лэжыа, «Ленин» орденыр зыхуагъэфэща, Социалист Лэжыгъэм и ЛIыхуэж, СССР-м и Совет Нэхышхьэм и депутаты тхуэнейрэ хаха, зи лэжыгъэфымкIэ шыпсэу шыналъэр кьэралым, дуней псом цIэрылуэ шызыщIа Тэрчокъуэ Къамбулэт Чыцу и кьуэм. Тэрчокъуэ Къамбулэтрэ Беданокъуэмрэ Москва щекIуэкIа сэздым и лыкIуэу цагъэкуам, абы шызырыцIыхури ныбжыгъуэ зэрыгъэуащ икИ зэкIэлъыкIуащ, зэпеуэ цыкIуэ зэдэлъыащ. Къамбулэти икьуэцIэ ди жылэжым лэжыгъэшхуэ шрихьэкIащ.

Адыгэ Республикэм и Куэшы-Хьэблэ районым хыхэ Хуэдэ кьуажэм шызэхэтэ Лениным и цIэр зезыхэ колхозым и тхьэмдэу илэс куэдкIэ лэжыащ Беданокъуэр. А зэманым зэфIахэ лэжыгъэфIахэм папщIэ ар Адыгэ Республикэм и мызакъуэу, кьэралым цIэрылуэ шыцIыхури и тхыдэм кыхэнэащ. Абы шыхьэт тохуэ КПСС-м и ЦК-м и япэ секретару, СССР-м и Министрхэм я Советым и тхьэмдэу шыта Хрущев Никитэ Хуэдэ адыгэ кьуажэм 1964 гэм шыщхьэулу мазэм жылэм я гъавэ, хьэцэпэцэ лухыжыгуэм ирихьэллэу кьэкуауэ зэрышытар. Беданокъуэр и кьару илгыгуэу цыхубэм ахуэлэжыащ, кышцIалъхуа кьуажэм и цIэр жыхьэ игьэлу-ни хуэзэфIахэ.

Иджыри сышцIалэу, дзэ кьулыкъур зэфIахэ 1965 гэм кьэзгъэзжэ нэужь, колхозым шофёру сышылажэу, Хуэдэ кьуажэм Беданокъуэр зи унафэщIу шыта колхозым шлэх-шлэхуэр сагъакIуэрт, ди колхозым и завхозу шыта Сунш Шамсэдин Шэрэтло-кьуэ и кьуэр сагъашэурэ. Зэм люцернэ жылэ, зэм суданкэ кьит-шауэ шытащ. А зэманым колхозым и тхьэмдэу шыта Беданокъуэ Аскэрбий и унагуэм дригъэблагъуэрэ хьэщIагъэ кыдихыу, и шхьэгъусэм шыгуэ-пластэ IэфI тхуигъэхьэзырурэ пцIэшхуэ кьит-хуащIу зэрышытар гуапэу сигу кьинэжаш. Къамбулэтрэ Аскэрбийрэ икьуэцIэ фIыуэ зэрылэгуу кьекIуэкIащ. Я дуней ехыжыкIари тIуми зэщхь хуащ. Машинэ зэжыгъуэм хэкуэдащ. Я ахьрэтыр Тхьэм нэху ищI. Къамбулэт Аскэрбий и хьэдэщIэлъхьэм кыкIы-жауэ и хьыбар шжижIэжым зыхуемылыгъуэ и нэпсыр кыфIы-щIэжырт, апхуэдэзэ а лIышым я кIуэдыкIар игу шцIыкIати. Республикэпсэ зэхуэс екуэклэм и бухгалтер нэхышхьэри и гьусэу хэтауэ кьэкуэжу насыпыншагъэр кьэхуат. Гьуэгу шытэхьам пшахуэ мывэ телъакъым зэрызэрагъэлэщыжыну хуагъэхьэзы-ра гьуэгуэм. Зэхыгъэ нэужым жэщ кьатэхуауэ, пшагуэри луву телу кьыздэкуэжым, Хуэдэ кьэблэгъэжауэ гьуэгуэм пшахуэ мывэ тракIуауэ кьыщIахэ. КъахуэкIуэ машинэм кьидз нэхум шофёрым гьуэгур иримыгъэлагуу, зэтракIута пшахуэ мывэм дэжэйри шхьэпридзат ахэр зэрыса машинэр. Апхуэдэу Хуэдэ кьэблэгъэжауэ шофёри ещанэу шыри гууэу иукиат.

Ар кьэхуэри мазитI хуэдэ дэклауэ, сэ хьэлъэзешэ машинэ кьэсху-ну сагъакIуэ. Дыкьыздэкуэжым пцIэдджыжыкым сыхьэтибгъуэхэм Армавир дыкьэсащ. Хуэдэ кьуажэм дыдыхьэу Аскэрбий и шхьэ-гъусэм дыхуэгузэвэну кьышхьэслъхьэм, Борис абы арзэы те-хуащ. Зи сыхьэтрэ ныкьуэм кьуажэм дынэсри Аскэрбий и шхьэ-гъусэм дыхуэгузэващ. Абы дызырыкIуар цыхубзым апхуэдизкIэ гуапэ шыхуэати, ар кызырытцыгуфIыкIар кьэлэуэтэжыгъуейщ. Iэнэ кьитцэу димыгъэхьэщIауэ дыкьыдигъэкIыжакъым. Дыкьы-щэжыжым зыкысхуигъэзаш Къамбулэт сэлэм гуапэ хуесхыжы-ну икИ кызырелъэлуауэ шыта луву гуэрым и хьыбарыг игу кьэз-гъэкIыжыну кызыжилэщ. Дыкьэсыжа нэужь сышцIыхьэу и сэлэми есхыжыну, пцIэрлэ кьысщIахэри жесIэнэ есхуэрыш сошынэ-ри. Апхуэдэуэ махуэхэр кIуэрт, сыгузавэу. Зи тхьэмахуэ хуэдэ дэклауэ, пцIэдджыжыкым тхылымIлэм Iэ трезгъэдзэну, мыхьур трезгъэгъэуэну сышцIыхьэн хуей хуащ. Къамбулэт тхылымIлэхэр кьызытыжа шхьэкIэ сыкышцIымыкIыжу сыщыт, гукьыдэж зэри-лэм гулыстауэ. ИтIанэ езыр-езыру кьопсалъэри кьызоупщI: «Сыт, Заудин, шхьэ ушцI?» Абдеж псори хуэслэуэтэжаш. Кьызышхьэдэн дэнэ кьэклэ, сыту фIыуэ игу кьэклэ жиIэри гуапэ шыхуэат. Сэлэ-ми и гуапэу сIыхьжри, кьышцIелъэлуа лувури зэрышымыгъушар, зэфIахэм эзыр зэрыпсэлъэжыну дышцIыгъуащ. КьызырышцIэ-кIымыкIэ, Аскэрбий мыгъуэм и шлалэм институтыр кьыуауэ, кьы-хуагъэлагуэ лэжыапэхэр имыдэу КьэбэрдеймкIэ кьэкуэну хуэпабгъуэ арат. Дубки хьэблэмкIэ шыла заводым инженер нэ-хьышхьэу игьэкуауэ шытат ар Къамбулэт. А тхьэмыщIкIэри, и ныбжыгъуэм и кIуэдыкIам хуэдэу, силос лухыжыгъуэм шлIдза кьудейуэ пцIэдджыжыкым жьыуэ Аргудан кьыдэлъэдауэ кьыз-дэкуэу, джабэ лъапэм деж Налшык - Ташлы - Тала автобусым ис шофёрыр тежеикIри кьыхуэкIуэ машинэм кьыжыгъуащ. Къам-булэт абы кьрита удын хьэлэм иужькIэ махуэ ещанэм дунейм ехыжаш. СССР-м УзыншхьэмкIэ и министр, профессор Чазов Евгений и лэжыгъуэ дохутыритI и гьусэу кьэкуэат абы шыгъуэ, ауэ кьылыгъа фэбжыкым кьахуегъэлакъым. Иужьрей псалыуэ жиIэ-жар - кьыжыгъуэ шофёрыр ямыгъэтысынырт, аршхьэкIэ ягъэ-тысащ икИ тезыру илэсипщIыкым нэблагъэ шысыну тралъхьащ.

Фэепл тхыгъэр зи Iэдакъэ кьышцIахэ Беданокъуэ Мэрзият узыншагъэ быдэ Тхьэм кьрит! И ныбжы Тхьэм иригъэкъу! Беда-нокъуэ лъапкъым зи мычзэу нэщхьэягуэ Тхьэм фимыгъэ-лъагъуэ. Аскэрбий тхьэмыщIкIэр фщымыгъушцэу лъапкъыр Тхьэм фигыгъэпсэу!

ЖАНОКЪУЭ Заудин,
лэжыгъэм и ветеран,
Аргудан кьуажэ.

Мы гэм фокидэм и 8-м шы-щIэдзауэ махуитхуэцIэ Налшык кьалэ щекIуэкIащ IэщIагъэм хуэшэрыуэу зегъэжынымыкIэ агентствэм и шапхьэм тета еп-щIанэ «IэщIагъэлэ ныбжышцIэ-хэр» лъэпкъ чемпионатыр. Абы кьызыщIуыбыдащ кьэралым и шыпIэ куэдым шыщ еджа-кIуэ 700. Зэпеуэм хэтахэм лэ-жыгъэр я еджапIэм шыгъэу видео зэпыщIэныгъэкIэ ягъэ-лэгуащ, я шыпIэм исыжу онлайн Iэмал кьагъэсэбэпу цыху мин кIэлъыплъырт.

ДИ республикэм шыцу зэ-пеуэм хэтащ Кьэбэрдей-Баль-кьэр «УхуакIуэ» колледжым (и унафэщIыр Сунш Заудинц) щеджэ Кьунаш Тамерлан. Ар хэхуащ япэ увыпIэхэр кьэзыхьа цыхуитхум. Абы и лэжыгъэр зытехуауэ шытар фIыуэ зы-хищIыкI плиткэ илхьэкIэрщ.

Тамерлан «УхуакIуэ луву» кьу-дамэм (унафэщIыр Газдановэ Зинаидэщ) и ещанэ курсым шлэсщ. Ар кьышцIалъхуащ Лэс-кэн шыналъэм хыхьэ Анзорей кьуажэм. Абы и адэ-анэ Кьу-нашхэ Азэмэтрэ Фатимэрэ шлэ-лэ цыкIуар адыгэ хабзэм шлэ-пIыкIащ, лэжыгъэр фIэфIу, нэ-хьыжыкым пцIэ хуишцIу ягъэсащ.

Кьунаш Тамерлан хыхьащ а зэхьэзэхуэм, IэщIагъэм и шэху псори зэригъэщIэным сытым дежи зэрыхуэцIэкъум кьыжыкIуэ.

- Апхуэдэ зэпеуэхэм япэ дыдэу сыхэтауэ аращ, - жэлэ Тамерлан. - Абы кьышцIалэ лэжыгъэр хьэлэмэтт икИ гугъут, ещхьт шах-мат джэгуэм. Ар схуэхуащ гьэу-нэхуныгъэшхуэ икИ схужылэнуш апхуэдэ чемпионатхэм цыхым и Iэзагыр нэхь лъагэ зэришцIыр. ЕджапIэм сызыхурагъэсар кьэз-гъэлэгуащ. Си егъэджакIуэ

Тамерлан и зэфIахэ

Гуэнгэпщ Ратмир зэрыжиIэм-кIэ, уи кьарур здынэсыр кьы-щыбгурьлуэнур апхуэдэ зэпеуэ-хэм ухэта нэужьщ. Сэ фышцIэш-хуэ ахуэщIэ сзыгъаджэ, сызы-гъэсэ егъэджакIуэхэм.

Лицейм шылажэ егъэджа-кIуэхэри кьыдеджэхэри гуапэу топсэлъыхь шлалэм: «Тамерлан лицейм кьызырыкIуэрэ, и хьэл-щэн дахэм удехэх, еджэным зэрыхуэпабгъэр, и ныбжыгъуэр зэригъэлэжым, егъэджакIуэхэм пцIэ зэрахишцIым, зэрышцIыху гъэсам псори зылэпешэ. И адэ-анэм фIышцIэ ахуэфащэщ ап-хуэдэ шлалэ Iэдэб, шэныфIэ зэ-рагъэсамкIэ».

Зи гугъу тцIа чемпионат хуэ-дэхэр егъэкуэцIыным мыхьэ-нэхуэ илэщ. Абыжэм еджакIуэ-

хэм кьыхаха IэщIагъэм пэжу, жэуэпIыныгъэшхуэ ахэлъу зэ-рыбгъэдэтыным хуагъэсэ, езы-хэм я зэфIахэ здынэсыр кьа-пщытэ, я Iэзагыр ирагъэфIа-кIуэ, утыку кьрахьэ. Апхуэдэуэ шхьэж хуэзэфIахыну здынэсыр налуэ кьышцохуэ, адэкIэ зда-унэтIыну лъэныкьуэр кьащIэ.

Зэпеуэм хэта псоми хуагъэ-фэщаш сертификатэ IэщIагъэ кьыхахэм зэрыхуэIэзэр кьэ-зыгъэлагуэу скилл-паспортрэ. КьэлпщытакIуэхэм егъэджакIуэ-хэм пIуудзауэ IэщIагъэлэ зэра-гъэхьэзыр программэхэр кьа-пщытэжаш.

ШОРЭ Раисэ,
«УхуакIуэ» колледжым и
кьудамэм и унафэщIа.

● **Тхыдэ**

Пасэрэ фадэ лIэужыгъуэхэр

Адыгэм махьсымэр иж-ижыж лъандэрэ егъавэ. Ар хьэщIэ лъапIэхэм хуалэрт, хьэгуэпIы-гъуэр, гуфIэгъуэ дауэдапщэхэр зэрагъэбжы-кIэ фадэ лIэужыгъуэхэр.

МАХЬСЫМЭМ гьэвэкIэ зыбжанэ илэщ, ауэ эт-нографхэм зэрыжалэмкIэ, пасэрэи зэманым ар нартыху кIытэкIэ ягъавэу шытащ. Апхуэдэ гьэ-вэкIэм папщIэ нартыху псы хуабэкIэ ятхьэщIырт, хьэуазэм хэлъу шлауфэрти, кIыфIыгъэ цагъэу-вырт. Махуэм зыбжанэрэ псы теутхэн хуейт абы, псыIагъэ илыгъын, кьыкIыкIын папщIэ. Махуэ зыбжанэкIэ апхуэдэу кьагъэакIыкIа нартыху яхьэжа нэужьт «кIытэ» шыцIуэр. Апхуэдэ шцIыкIэкIэ ягъэхьэзыра нартыху хьэжыгъэм чыржын кьы-хашцIыкIыжырт, ягъажьэрт. Ауэ яшхын шхьэкIэ-кIым, атIэ чыржыныр яущыкьуейрт, псы кьэ-кьуэуэла упщIылуца шлалэрт, иджыри кIытэ тIэкIу хакIуэтэжырт, махуитIкIэ кIыфIыгъэм цагъэувырт. Ар кьэкуэуэла нэужь фокIэ ягъэлэфIырт иджыри псы шцIыгъэ шлалэжырт, икИ мылуви икИ мыпIа-шцIуэ зэхашцIэрти, иджыри махуитIкIэ цагъэтырт. Хьэзыр хуа махьсымэр дзасэ гьэпIахэ зэла-шцIэрт, дыщэфэ дахэ, мэ гуакIуэ илэн папщIэ.

ЕтIуанэ гьэвэкIэм папщIэ кьагъэсэбэпыр хугуш. Ар иужылуэцIэ кьэжыа Iэмалщ. Мэки, и IэфIагъ-кIи, и пIыфэкIи нэгъуэщIщ. Пастэм ешху хугур ягъавэ, ягъэупщIылуэри, псы кьэкуэуэла упщIы-луца шлалэ, дрождж, фомыгъу, хуэнщIей тIэкIу халъхьэри, махуи 5-6-кIэ шлалэхэм. Нэхьыбэрэ шытыху, махьсымэр нэхь гуащIэ мэхуэ. Махуиыр дэкла нэужь, шлалэсыкIа лувыр кьамыгъэхьейуэ, фадэ пIащIэр кьытрахри, дзасэ гьэпIахэ зэла-шцIэ. Ху махьсымэм пIыфэ дахэ илэн, мэ гуакIуэ кьыкIыкIын папщIэ фомыгъу гьэжыа халъхьэри, хэт-кIухыху зэлэщIэж.

Кьыхэгъэщыпхьэщ ху махьсымэм градус 13 и гуащIагъуэ, нартыху махьсымэм градуси 6 - 8 фIэкI зэрамылыгъыр.

ШыIэщ иджыри зы фадэ лIэужыгъуэ, нобэкIэ кIуэдыжауэ жыпIэ хьуно. Ар мэрэмэжьейщ. И гьэ-хьэзырыкIэкIэ нартыху махьсымэм нэхь тохьэ. Нартыху хьэжыгъэ, гуэдэ хьэжыгъэ, хуэнщIей тIэкIу зэхакIуэ, псы кьэкуэуэла зэхашцIэри, хуабалэ ягъэуэ. Махуэ зытIушцIэ кьэкуэуэла нэужь хьэкум трагъэуэри, псыуэ шцIэтыр шцIэвэ-шцIэу кьагъавэ. Псыр шлэвэщIа нэужь, кьанэм зэ-реджэр курыбэщ. АдэкIэ фэндышхуэ кьащтэ, фо пIащIэ иракIэ, курыбэм шыщ тIэкIу тралъхьэри, абы и шхьэм без (фохьэкIуэ) кьытрахьэжэ. Апхуэдэ защIэу, кьытебгъэзэжурэ, фэндыр из хьуху зэтыболъхьэ. Ишхьэ дьдэм фо пIащIэ куэду тракIэ, фэндышхьэр ягъэбдыри, илэс зыбжа-нэкIэ шIым шлалэ.

Хьэзыр хуа мэрэмэжьейр хуэсакъыпэу кьыд-рахьейж. Сыту жыпIэмэ, ар Iыхьэ-Iыхьэу зэщIахэ-уэ фэндым итци, зэхэзэрыхьыкIыкIэ хьуноуш. Ишхьэ дьдэр, нэхь пIащIэр, псом нэхьэрэ нэхь гуащIэщ. Ар хьэгуэуэлыгъуэхэм, хьэщIэ лъапIэхэм шхьэкIэ ахуэмэу зэрахьэрт. ЕтIуанэр, нэхь лувыр, уэркьыбжыуэ ятырт. Ещанэр, дьгъэм хуэдэу ды-щэфэр, кьызырыгъуэ фадэу цыхубэм ялэрт.

Махьсымэ псалъэр кьызытехуэклэм, абы и мыхьэнэм и гугуэ пщIымэ, гьэщIэгъуэн гуэрхэр кьыпхуэтIэщIынуш. Санскритым (индусхэр кьы-зытехуэкIыжа пасэрэи лъэпкъыкым я бзэм) хэтц «сымэ» псалъэр. Сымэ жыхуалэ фадэ лIэужы-гъуэр фIэщхьуныгъэм ехьэлIа дауэдапщэхэм кьышцIэты шытауэ кьыхошцIэ лъэпкъыжыжэм я тхыдэм.

Сымэр зэрагъэхьэзыру, кьызыхашцIыкIу шытам и шэхур зыми ищIэркым. Ауэ пасэрэи кьэжэрхэм я тхьэ унэхэм кьышцIагъуэтыжэ сымэ цагъавэу шыта пэш хэхажмэрэ, абы хьэщIэ кьагъэсэбэп хьэкуушцIыкIуэхэмрэ. Лъэпкъыжыжэм зэхуэдэу яIа «сымэ» псалъэм фадэ жиIэу кьыкIыу кьыдошцIэри, «махь» хьужыр сытI!

Нарт Iуэрылуатэм кьызырэхьэжыкIэ, Сэтэ-ней Гуащэ игъавэу шытащ санэху жыхуалэ фадэ пIащIэр. СанэпIырт зыщIысымэр ар кьызыхэ-щIыкIыу шытамрэ дышцIыгуэзэмэ, санэхур зы-щIысыр ямыщIэу кьэгуэгурыкIуащ... Ауэ, кьыхэ-гъэщыпхьэщ, санэхур, аркьэм хуэдэу уэщIэпIуэ, пIыфэншэу зэрышымтар. И фIэщыгъэцIэм тепщIыкIымэ, санэхур хужыу шытыпхьэщ. Языны-кьуэ лъахэхуэтэхэм зэрыхуагъэфащэмкIэ, санэхур шэкIэ ягъавэрт, Iуащхьэмахуэ лъапэ уэру кьы-щыкI «хвойник» жыхуалэ кьей лIэужыгъуэр хэлъу. Кьыхэгъэщыпхьэщ хвойникым эфедрин жыхуалэ дагъэ лIэужыгъуэр куэду зэрыхэлъырт. Абы чэф уещI, цыхум и адреналину дрегъэкуей, и кьарум хегъахуэ, бжыфIэ, жьджэр ещI. Арауэ жаIэ нартыжыжэм я кьарур кьызыхыахуэ шытар.

«Хьымэ» жыхуалэ пасэрэи иран фадэри кьызы-хашцIыкIыу шытар хвойникц.

Лъэпкъ зэпэжыжыжэхэм зэхуэдэу яIа мы фадэхэм я фIэщыгъэцIэр зэрызэпэджэжыр псом нэхьэрэ нэхь сфIэгъэщIэгъуэнщ, си шхьэкIэ.

ФЫРЭ Анфисэ.

Джэдгъэф Беслээн

Жыгуэ Иннэ

Шэджыхэщцэ Марианнэ

Сэ си фащэр адыгэ фащэщ

Фокладэм и 28-р Адыгэ фащэм и махуэу зэрагъэуэрэ ильэсиппцэ ирокъу. Абы лъандэрэ а луэхум лъэпкъ гъащцэм увыллэ шхъэхуэ щеубыд. Ар иджыри зэ щыхъэт тохуэ тхыдэ жыжьэм къыпкыкIа фащэ телъыджэ лъэпкъым къызырыщцанам. Ар зыгъэллэхэм кIуэ пэтми къахохуэ адыгэ фащэцIа хуэлауэ а махуэм лэжъапIэ, еджапIэ кIуэ ныбжьыщцэ куэдм кьалэ уэрэмхэм уащрохъэллэ. КIуэ пэтми, нэхъыбэ мэхуэ фащэ езыгъэдхэмрэ ар зезыхъэхэмрэ.

Ильэс къэс а махуэм ирихъэллэу гуфIэгъуэ дауэдапцэ, злеуэ, зэхыхъэ гъэщцIэгъуэнхэр ди щынальэем къыщызэрагъэпцэ. Адыгэ фащэм и тхыдэм, абы ила, иджы игыуэта теллэм, фащэм и мыхъэнэм теухуа дерсхэр еджапIэхэм шрагъэкIуэкI, фильмхэмрэ нэтынхэмрэ шагъэлыгъуэ.

Дэтхэнэ адыгэм нысыпу кьелытэ и пкъым хуэфIыпс фащэ екIу илэныр. Къызыгурылуэм ещцэ адыгэ фащэр фэилъхъэгъуэ кьудей мыхуу, укызыхъэкIам хуэпцI пцIэм и щыхъэт гуэру зэрыщытыр. Ар лъэпкъым и гупсысэ, зэфIэкI, Iэзагъэ къызытещыж Iэужь нэсц.

Адыгэ фащэр фIуэ зылъагъу, ар цIлэх-щIэхыурэ зи пкъым изылъхъэ адыгэ щIалэхэмрэ хъыджэбэхэмрэ я дежкIа фащэм иIэ мыхъэнэм, ар щIыщатIагъэ шхъэуэсыгъуэм теухуауэ упщIэ зыбжанэкIэ захуэдгъэзащи, къыджалахэр ди гуапэу фи пашхъэ идолъхъэ.

Сысейм и тхыдэр

Си фащэм и тхыдэр си деж къыщэжъахъым, си дежи щуихынкъым. ИльэсиппцIым нэблгъауэ адыгэ фащэ сипIэщ. Ар зэрысхуадэр куэдкIэ нэхъ бей сыхуэуэ къысщызыгъэхуэ къару къысхелъхъэ. Фащэр махуэ къэс пщыгын фэилъхъэгъуэкъым, ауэ ар дэтхэнэ адыгэм илэн хуейщ. Пэжщ, абы ахшэ токуадэ, ауэ языныкыуэхэм щIыхуэ къащтэу къащэху хъэшпыпхэм нэхэр нэхъ мыхъэнэншэкъым ар уи унагъуэ иллыну.

Балигъ сыхуэа иужь схуада фащэм хъыбар шхъэхуэ иIэщ. Ильэсипгъуэ ипэ Мейкыуапэ щекIуэкIа «Адыгэ пщащэ» дунейпсо злеуэм срихэтыну Къэбэр-

дей Адыгэ Хасэмрэ «Адыгэ унэ» тькуэнымрэ зэгъусэу схуадат си фащэр. Иджы хуэдэу бжыхъэт ар япэу сипкэ щислхъам, абдеж сэ зыхъэщцIа гурыщцIэр псалъэкIэ къэлэуэтэгъуейщ. Абы ипэкIэ зы бостейми апхуэдэу сигу хигъэхуатэкъым. Нэрымылыгъуэ мэгуэ къару зэрыщыIэр а фащэр щыстIагъэхуэ зыхызощцэ пкъыкIи псэкли. Ильэс 200-м щигуэ ныбжь ялэу абы кIэрылэ бгъэгулулмыр бгырыпкымрэ фащэгъэдажэ кьудейкъым, атIэ лъэпкъ щIэинщ. Си анэшхуэм и нанэр ильэс 16 ныбжьым иту (и джэгу хыхъэгъуэ шыхъум) хурагъэщIауэ щытащ тIури. Дыщэмрэ дыжьынымрэ къыхъэщцIа а фащэгъэдажэхэр зауэми гъаблэми кьелаш, ар зыхъумахэр абы къыщIэкIыну сомымрэ щIакхуэу Iыхъэмрэ щыхуэныкыуа мызэ-мытIэу къахуиухагъэнщ, ауэ яхъумаш. Яхъумаш къэкIуэну фыIэкIэ шыгугъты.

Си фащэм и тхыдэр си деж къыщэжъахъым, си дежи щуихынкъым, Тхъэм жиIэм!

ЩОМАХУЭ Залинэ.

Адыгагъэр къызыщывнэ

Адыгэ фащэр лъэпкъым и хабзэм, хьэлщэным я теллэуу къытхуэна мылкъуу.

СэркIэ адыгэ фащэр джэгуакуэм и фэилъхъэгъуэ кьудейкъым, атIэ къытшхъэщымытыж нэхъыжьхэм яхуэфашцэу дунейм дызэрытетын хуейр сщызымыгъэгъуэпцэ щыгынщ. Мы тхыгъэм къеджэ дэтхэнэми лъэлукIэ захуэдгъэзэну сыхуейт. Иужьрей зэманым фащэр щызытIагъэр куэд хъуа щхъэкIэ, ар щыца-тIагъэкIэ зэрыадыгэр, а фащэмрэ адыгагъэмрэ хуэфашцэу зэрызащцIыпхэр зыщамыгъэгъуэпцэу солъэлэу. Фащэр щыпIэгъэн папщIэ лъэпкъым ухуэфашцэу ушытын хуейщ. Си щхъэкIэ псом нэхэр нэхъыбэу сигу къеуэ луэхуэгъуэхэм ящыщ пщащэ цIыкIуэхэм цIыхухуэ фащэ зэрыщатIагъэр е цIыхухуэ фащэм и пкъыгуэхэм щыщ бзылхуэгъэхэм зэрызыкIэралъхъэр. Ар емыкIу дыдэщ. Къызыгурымылуэм желапхъэщ. Ар цIыхухуэмрэ цIыхубзымрэ я пщIэр зэхэхуэу зыхъума щыгынщ. А тIур зэхэзыпцэм лъэпкъым и пщIэр игъэу-лIийуэ къызольтытэ.

«Дыгъужьым зи мэл пхы хъуну мэлыхуэр и пыIэмкIэ къещцIэ», адыгэ псалъэжыр зэхъэллар пыIэралъхъэм, атIэ цIыху фащэрщ. Фащэр екIуу пщыгын, абы хуэфэщэн вакъэ пылын хуейщ. КъыщынэмыщIауэ, фащэр зауэлI щыгынщыщыткIэ, абы мэлыхуэу пыIэ пылпхъэнкIэ Iэмал иIэкъым. Ар адыгэм ди фащэ зэгъэкIуэкIэм и хабзэм пэрыуэ луэхуэгъуэщ. Пасэррей сурэтхэм сахэп-лъэурэ нэгъуэщцI луэхуэгъуэ куэдми гу лъыс-тащ. Ауэ псом нэхъапэращи, ар Iэпкъ-лъэпкъыр зэрыбгъэдэхэн щыгынкъым, атIэ лъэпкъым лъэныкыуэ псомкIи ехъэллэ гупсысэхэр зы зыщцI фэилъхъэгъуэщи, зэкIуэу фIэкIа щымытIагъэ!

Сэ фащэ зыбжанэ сипIэщ. Пэжым ухуеймэ, мылкъушхуи абыхэм тезгъэкIуэдащ, пкъыгуэу куэдыр пасэррей адыгэхэм ейм хуэдэу, дыжьыным къыхъэщцIыкIащ. Урысейм и щыпIэ куэдым, хамэ къэралхэм ди фащэр щыщыстIэгъащ. Псом хуэмидэу ар щызотIагъэ адыгэ хьэгъуэллыгъуэ, кхъуейпльыжкIэрыщцIэ, лъэпкъэ зэхуэсхэр щэзгъэкIуэкIкIэ.

Си псалъэхэм я кIэухуэ адыгэ псоми лъэлукIэ захуэдгъэзэнут, адыгэ фащэр щыщахъжкIэ, адыгагъэр къызыщанэну.

ДЖЭДГЪЭФ Беслээн, джэгуакуэ.

Гушхуэныгъэ къызет

Лэжьэн щIээдзэу ахшэ тIэкIу зэхуэсхъэса иужь, псом япэ адыгэ фащэ егъэдауэ щытащ. Хуэм-хуэмурэ бгырыпхри бгъэгулулэри зэгъэгъэдауэ сипIэщ.

Iэмал сипIэу сфIэфI дидэу щызотIагъэ. Си фащэр адрей щыгын псоми хэхуэу, нэхъ сыхуэсакыу, сабэ трезмыгыжьхуэ сохъумэ. Махуэ къызырыгуэкIхэм щыстIэгъэну сыщосхъ, моуэ зыхыбэ дахэхэм деж фIэкIа къасщтэркъым. Ар си лъэпкъым зэрыIэужьыр, а лъэпкъым сэри сызэрыщыщыр, апхуэдэ фащэ сызэрилэм сригушхуэу, си щхъэр лъагъуэ ирисIэтрэ си пIлэр захуэ ирисщIу сипIэщ. Гушхуэныгъэ къысхелъхъэ. Сэ къыздекIуэкIхэм зыгуэрым фащэ иригъэдыну щIэхъуэспрэ темыгушхуэмэ, схуээфIэкIымкIэ зыщIэзгъэкуэнуу. Сыт щхъэкIэ жыпIэмэ, ар зэрыфIыгуэхуэр си щхъэкIэ гъэуэнхуэ-лIийуэ къызольтытэ.

Къэбардэ Астемир

щи, дэтхэнэ адыгэм кыщIэну сыхуейщ.

ЖЫГУЭ Иннэ, радиожурналист.

НэгъуэщцI цIыху сохъу

Ди адыгэ фащэр си псэм хэпщIауэ хэтц жысIэмэ, пцIы сыупсынукъым. Сэ «Кабардинка» къэрал академическэ ансамблным сыхэтци, щIэх-щIэхыурэ ар щыстIагъэну Iэмал сипIэщ, щыстIагъэхуки зыхъэщцIэу нэгъуэщцI цIыху сохъу. Си гур псынщIэу къеуэу щIэдзэ. Сызэрыадыгэр къэзыгъэлыгъуэ фащэм и къарур инщ. Си гъащцIэм фащэр пIэщцIэу си нэгу къысхуэщцIэгъыхъэркъым. Си пкъым хуэфIыпс фащэр зэрыщыстIагъэу, щхъэхуимыту си лъэр къафэм ирехъэжэ. Ди унагъуэм адыгэ фащэм пщIэ лей щыхуащI. Си щIалэ нэхъыжьри къэфакуэ гупым хэтци, абыи щIэх-щIэхыурэ фащэр щетIагъэ. Си щхъэгъусэм фащэ фIуэу елъагъури, Адыгэ фащэм и махуэр унагъуэкIэ ди махуэ лъапIэщ.

ШЭДЖЫХЪЭЩЦI (ЧЫЛ) Марианнэ, «Кабардинка» къэрал академическэ ансамблным и къэфакуэ пажэ.

Гъэсэнэ Кямран

Гур щыз ещI

Адыгэ фащэ сипIэну куэд щIауэ сехуэапсэрт. Псоми ящIэ фащэ къызыщытхуэтыншэу зэбгъэпэщын папщIэ сомыфI зэрытекуадэр. Адыгэм и дунейм, абы и тхыдэм и Iэужь нэлурытыр, дэтхэнэ зы адыгэм хуэдэу, сэри сипIэну си нэ къы-хуикIырт. Арати, сытегушхуэри тIэкIу тIэклиурэ фащэм и пкъыгуэхэр зэхуэсхъэсын щIээдзаш. ЩэкIыр къыщыхъэхым сыхъэпльыхъащ, япэщIыкIэ адыгэ джанэр егъэдри, ар зэлущIэ хэхэхэм щыщыстIэгъэн щIээдзаш. Цейм и щэкIыр пасэррей щIыкIэу къэслыхъуэрты, Хъурей Жаннэ къыздэлэпкыури, ари къыхъэсхаш. Апхуэдэурэ и нэхъыбэр зэхуэсхъэсаш, ауэ иджыри псомкIи сыкъызыгъэпэщэуэ схужылэнукъым. Аращ сыхуейху щысху-щымытIагъэри. Ауэ дапщэщи си хуэапса-пIэщ, икIи сфIэфIщ адыгэ фащэ ди цIыхухэм къащтэжыну. Адыгэм и гупсысэ, зэфIэкI, дуней гъэлсыкIэ куэд а фащэм епхауэ щытщ. Зэрыжалэщи, фащэ щып-тIэгъа иужь, зэпIэзэрыту ущегъэт, уи Iэп-кълэпкъкIи псэкли зыкъуегъэщцIэж, адыгэ лъэпкъым узэрыщыщым гушхуэ-ныгъэу къыпхелъхъэ. Пасэ адыгэхэм я дунейм ухэтэу къыпшохуэри, абыхэм уазэ-рыхуэфэщэным ухуэщIокъу. Фащэ щыгъыуэ уэрэмым кэрикуэу слъагъу дэтхэнэри зы щхъэкIэ нэхъ лъагъэщ сэркIэ - ар адрей псоми къахольндыкI и зылыгъыкIэки зыщIыкIэки. Гур щыз мэхуэ апхуэдэ да-къыкыэхэм.

КЪЭБАРДЭ Астемир, тхыдэдж.

Щыгъыным я нэхъ дахэр - укIытэщ

Иужьрей зэманым адыгэ фащэр цIыху-хэм нэхъыбэу къызыращтэжам ушымы-гуфIыкIынкIэ Iэмал иIэкъым.

Сэ адыгэ хьэгъуэллыгъуэхэр, гуфIэгъуэ зэхыхъэхэр щэзгъэкIуэкIкIэ, фащэр е абы и пкъыгуэхэр кIэрылэу да щыгын сфIэфIу щызотIагъэ. Тыркум щыпсэу адыгэхэм адыгэбзэ, хабзэ егъэщцIэнымкIэ дерсхэр ядыдогъэкIуэкIри, абыхэм Интер-неткIэ сачепсалъэкIэ фащэ щызотIагъэ. Си ныбжьэгъухэм я хьэгъуэллыгъуэм хъэщцIэу (луэхутхъэбзэ гуэркIэ абдеж къы-щысщымыгъуэм) срагъэблагъэмэ, фа-щэкIэ фIэкIа сыкIуэркъым. Адыгэ фащэм цIыху Iэпкълэпкъыр ехуэж, и бгыр захуэ мэхуэ, фащэр тыншу, къыуымыхъэлъэкIуэ щыпщыгъыфынур абы и жыпхъэм, щIыкIэ къыгуэуым уитмэщ. ПсалъэкIэ схужылэ-нукъым адыгэ фащэм къызит къарур зыщысымрэ абы и инагъымрэ, ауэ фа-щэм хуэфэщэну ушымытмэ, и дахагъэр мэкIуэд. Ар хэт щитIагъэм, моуэ гушхуэныгъэу къызырыхылыхъэр пльагъуу, цIыхур и теллэкIи зыщIыкIэки нэхъ дахэ мэхуэ. Сэ хьэгъуэллыгъуэ егъэкIуэкIхэм куэдрэ сачыкIэллопль фащэр цIыхухэм зэращыгъми, ар зэмыкIу, абы имыгъэда-хэ срихъэллакъым. Адыгэ фащэм зы ныкъусэныгъэщ ди зэманым иIэр - и уасэ-раш. Ар нэхъыбэм зрахъэну, щатIэгъэ-нуи къыщIэкIынт сомкIэ пэлыщамэ.

Хуабжыу сыщIохуэупс гуфIэгъуэ зэхыхъэхэм фащэкIэ псори екIуалIэу слъа-гъуэну. Ар махуэ къэс зэрыпхушымыгъэ-гъыну псоми дощIэ, абыкIэ ди щхъэ къыщIэдгъэпцIэжыны щыIэкъым, ауэ ма-хуэ лъапIэхэм абыкIэ узэхыхъэну фIы-гуэушхуэт. Адыгэ псалъэжыым зэрыжила-щи, «фащэм я нэхъ дахэр укIытэщ». Сыт тщыгъми сыт хуэдэ утыку дитми нэ-хъыщхъэр ар зыщыдыгъэгъуэпцэнырщ, дыкъызыхъэкIам дахуэфашцэу дыпсэу-нырщ.

ГЪЭСЭНЭ Кямран, джэгуакуэ.

Редактор нэхъыщхъэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Зы ильэсым газетыр 156-рэ къыдокI. 12+

Индексир П 5894 • Тиражыр 1.736 • Заказыр №1983

Газетым Iэ щытрадзар сыхъэт 18.00-рщ.

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэ-нымкIэ Къэбэрдей-Балъкъэр щынальэ луэхушIапIэм ПИ № ТУ07-00117-м щIэтэу ятхаш.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхъэм, секретарым - 42-56-19; унафэщI-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхъ секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66

ДИ ХЭЩIАПИЭР
360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Респуб-ликэ, Налшык къалэ, Лениным и цIэр зезыхъэ уэрэм, 5, ебгъуанэ - епщIанэ къатхэр.

«Издательство «Южный реги-он» ООО-м щытрадзаш.
357600, Ставрополь край, Есэн-тыгу къалэ, Никольскэ уэрэм, 5-А